

Notkun upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi

Reykjavíkurborg
Skóla- og frístundasvið

Desember 2017

Inngangur

Áætlun um framfarir, umbætur, þróun og nýbreytni er mikilvæg í allri starfsemi. Það á ekki síst við starfsemi sem tengist skólagöngu og frístundastarfi barna og unglinga sem alast upp við örar samfélagsbreytingar, miklar tækniframfarir og síbreytilega heimsmynd¹.

Upplýsingatækni verður ekki aðgreind frá skóla- og frístundastarfi nútímans. Hún er eðlilegur hluti af samfélaginu og mikilvægt verkfæri þegar kemur að því að beita nútímalegum aðferðum, styðja við skapandi starf, virkja einstaklinga og endurspegla veruleika innan sem utan starfsstaða. Hún er jafnframt mikilvæg til að jafna aðstöðu barna og ungmenna og undirbúa þau fyrir framtíð sem mun fela í sér margvíslegar breytingar, áskoranir og fjölmörg tækifæri.

Í þessari stefnu koma fram fimm meginþættir sem styðja við nýtingu upplýsingatækni sem mikilvægs verkfæris í skóla- og frístundastarfi 21. aldarinnar. Þættirnir tengjast:

- Aðbúnaði
- Þjónustu
- Þekkingu
- Notkun
- Framsækni

Þessum áherslum er ætlað að bregðast við kalli starfsfólks um markvissa og fjölbreytta notkun upplýsingatækni í námi, starfi og leik, bæta starfsumhverfi, efla ímynd og fylgja eftir margvíslegum greiningum sem sýna sóknartækifæri tengd notkun upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi borgarinnar.

Stefna, staða og tækifæri

Lög, reglugerðir, aðalnámskrár og áherslur skóla- og frístundasviðs mynda skýran ramma um gildi og notkun upplýsinga- og samskiptatækni í skóla- og frístundastarfi². Í aðalnámskrám leikskóla og grunnskóla frá 2011, sem eru rammi um skólastarfið og leiðsögn um tilgang þess og markmið, er lögð rík áhersla á upplýsingatækni sem eitt af sjálfsgögðum verkfærum starfsins. Vert er að hafa í huga að upplýsinga- og tæknimennt er einnig skilgreind sem sérstakt námssvið í aðalnámskrá grunnskóla með skilgreindum kennslutíma í viðmiðunarstundaskrá og skilgreindum hæfniviðmiðum sem vinna skal að.

Um árábil hefur upplýsingatækni jafnframt tengst ýmsum áherslu- og umbótaþáttum í stefnu og starfsáætlun skóla- og frístundasviðs. Þetta á sérstaklega við um áherslu á aukið vægi verk-, tækni- og listnáms og notkun upplýsingatækni og innleiðingu nýrra vinnubragða.

¹ [Stefna og starfsáætlun skóla- og frístundasviðs 2017](#)

² Notkun tækni í skóla- og frístundastarfi má m.a. tengja við: [Lög um leikskóla](#), [lög um grunnskóla](#), [æskulýðslög](#), [aðalnámskrá leikskóla](#), [aðalnámskrá grunnskóla](#), [starfsskrá frístundamiðstöðva](#), [skýrslu](#) starfshóps um notkun tölvutækni í námi og kennslu mikið fatlaðra grunnskólanemenda frá 2013, [skýrslu](#) um notkun snjalltækja í skólastarfi frá 2014, [áherslur og forgangsriðun](#) skóla- og frístundaráðs 2015-2019 og [skýrslu](#) starfshóps um símenntun í upplýsingatækni frá 2017.

Upplýsingatækni er mikilvægt verkfæri til að styðja við áherslur nýrrar menntastefnu sem móta mun skóla- og frístundastarf til framtíðar. Í vinnu við gerð menntastefnunnar hefur verið lögð áhersla á mikilvægi góðra starfsaðstæðna þar sem tækja- og tæknibúnaður er eins og best verður á kosið. Samhliða hefur verið lögð áhersla á mikilvægi stuðnings, ráðgjafar og aðgengis starfsfólk skóla- og frístundasviðs að margþættri símenntun.

Reykjavíkurborg tók á sínum tíma forystu í notkun upplýsingatækni. Þetta á meðal annars við um innleiðingu snjalltækja og stafræna námsumsjón í grunnskólastarfi. Eins má nefna að unnið hefur verið fyrirmyndarstarf tengt notkun tækni í skólastarfi mikið fatlaðra barna, ábyrgri upplýsingamiðlun til heimila leikskólabarna og notkun vinsælla miðla og tölvuleikja í frístundastarfi. Á síðustu misserum hefur farið fram margvíslegur samanburður og greining á stöðu upplýsingatækni hjá skóla- og frístundasviði sem sýnir gott starf en jafnframt að fjölmörg tækifæri til umbóta og sóknar eru fyrir hendi³. Þetta á einkum við um aðgengi að búnaði, þekkingu starfsmanna, miðlæga þjónustu, fræðslu, ráðgjöf og miðlun fyrirmynda.

Mat á stöðu sýnir einnig jákvæðar hliðar, því áhugi starfsmanna á að sækja sér þekkingu og nýta upplýsingatækni í starfi er mikill. Jafnframt liggja tækifæri í því að efla fjölbreytta þjónustu borgarinnar sem tengist upplýsingatækni. Í hópi starfsmanna sviðsins býr þar að auki mikill auður og finna má áhugaverð og framsækin dæmi um notkun upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi. Mikilægt er að virkja og miðla þeirri þekkingu og grósku sem er til staðar á einstaka starfsstöðum. Styðja þarf við frumkvöðla, stofna samráðsvettvang, efla ráðgjöf, skapa eftirsóknarvert og hvetjandi starfsumhverfi og auka aðgengi að fjölbreyttri fræðslu. Ekki er síður mikilvægt að styðja við stjórnendur sem eru ábyrgðar- og lykilaðilar þegar kemur að því að vinna að skólaþróun sem leitt getur til mikilvægra breytinga á náms- og kennsluháttum. Einnig er mikilvægt að hafa í huga að skref sem tekin hafa verið á allra síðustu misserum (m.a. í kjölfar innleiðingar rafrænna prófa) hafa sýnt að búnaðaraukning, betri nettengingar, stuðningur og ráðgjöf getur virkað sem vítamínsprauta í starfi.

Upplýsingatækni er ekki markmið heldur mikilvægt verkfæri. Ábyrg notkun upplýsingatækni felst í því að leggja áherslu á markvissa og fjölbreytta notkun tækni í skóla- og frístundastarfi. Í stað þess að vera neytendur á tækni þarf að virkja og valdefla börn og ungmenni sem skapandi og ábyrga notendur fjölbreyttra verkfæra. Því þarf að vinna með fjölbreytta hæfni, sem tryggir sem bestan undirbúning nemenda fyrir framtíð þar sem vægi tækni og sköpunar verður sífellt mikilvægari.

Áherslur upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi

Hér að neðan eru settar fram í fimm flokkum áherslur sem tengjast búnaði, þjónustu, þekkingaruppbyggingu og markvissri notkun upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi. Byggt er á margvíslegri greiningu, ábendingum og samtali sem fram hefur farið á síðustu misserum um stöðu upplýsingatækni í borginni. Áherslurnar nýtast við gerð framkvæmdaáætlunar og mats á stöðu en eru umfram allt mikilvægar til að styðja við börn og starfsfólk og skapa þeim bestu aðstæður til náms og starfa.

³ Tengt hagræðingar og djúpgreiningarvinnu borgarinnar hefur margvísleg rýni á kostnað og þjónustu farið fram hjá öllum starfseiningum sviðsins. Innleiðing rafrænna prófa var jafnframt gagnleg stöðutaka á nettengingar og búnaðarstöðu grunnskóla. Vinna starfshópa og kannanir sendar til starfsstaða hafa einnig gefið mikilvægar upplýsingar. Umbótaáætlanir, rýni á starfsumhverfi, úttekt á vinnuumhverfi og raddir stjórnenda og starfsfólks um aðbúnað og notkun hafa jafnframt varpað ljósi á stöðuna.

Góður búnaður fyrir nemendur og starfsfólk

Aðbúnaður og tæknilegt umhverfi styður við markvissa og fjölbreytta notkun upplýsingatækni í öllu starfi skóla- og frístundasviðs.

1. Aðgengi að neti, tækniumhverfi og uppbygging búnaðar stuðlar að jafnræði og byggir á náms- og kennslufræðilegum áherslum og þörfum skóla- og frístundastarfs
2. Starfsstaðir hafa faglegt sjálfstæði er kemur að vali á búnaði
3. Grunnskólar geta farið í vel skilgreind 1:1 verkefni (eitt tæki á nemanda)
4. Tengd kerfi (s.s. innritunar-, yfirlits- og vefkerfi) styðja við starfsemi sviðsins
5. Búnaður og kerfi styðja við örugga og ábyrga notkun upplýsingatækni

Öflug þjónusta við notkun upplýsingatækni

Þjónusta og ráðgjöf við notkun upplýsingatækni er á hverjum tíma aðlöguð að þörfum skóla- og frístundastarfs.

1. Öflug kennslufræðileg ráðgjöf og teymisvinna ráðgjafa styður við fjölbreytta starfsemi sviðsins
2. Tæknileg þjónusta, miðlæg og á einstaka starfsstöðum, er endurskoðuð eftir þörfum og kynnt með skýrum hætti
3. Upplýsingum um margvíslega þjónustu borgarinnar sem tengist upplýsingatækni er haldið á lofti

Markviss uppbygging þekkingar

Símenntun og starfsþróun starfsfólks skóla- og frístundasviðs er órjúfanlegur þáttur af starfinu, fer fram með fjölbreyttum hætti og er skapað nauðsynlegt svigrúm.

1. Allir stjórnendur og starfsmenn sinna símenntun og starfsþróun í upplýsingatækni af ábyrgð og fagmennsku
2. Fjölbreytt símenntun er í boði í miðstöð fræðslu, miðlunar og notkunar nýrrar tækni
3. Í upplýsinga- og fræðslugátt er miðlað hagnýtu efni sem kemur til móts við mismunandi þarfir og þekkingu starfsfólks
4. Frumkvöðlar í skóla- og frístundastarfi eru hvattir til samráðs og fá svigrúm til að miðla þekkingu og reynslu til samstarfsfólks

Markviss notkun upplýsingatækni

Notkun upplýsingatækni er í takt við áherslur nýrrar menntastefnu og opinber viðmið (s.s. hæfniviðmið aðalnámskrár grunnskóla og áherslur í leikskóla- og frístundastarfi). Tækni sem verkfæri er notuð á ábyrgan, fjölbreyttan og markvissan hátt í starfi skóla- og frístundasviðs. Hún gefur einstaklingum margvísleg og jöfn tækifæri til að rækta hæfileika sína og blómstra í námi og starfi.

1. Möguleikar tækninnar styðja við fjölbreyttar þarfir barna og ungmenna í skóla- og frístundastarfi margbreytileikans
2. Upplýsinga-, miðla- og tæknilæsi eru lykilþættir sem styðja við áhuga og styrkleika, gagnrýna og skapandi hugsun, samstarf, virkni, tjáningu og miðlun
3. Forritun, sýndar- og gagnaukinn veruleiki, vinsælir miðlar, tölvuleikir, þrívíddarhönnun og fjölbreytt verkfæri upplýsingatækninnar eru notuð á markvissan hátt í námi og leik
4. Upplýsingatækni styður við teymisvinnu, samþætt verkefni og tengir veruleika innan sem utan skóla og frístundastarfs. Hugað er sérstaklega að samráði milli starfsstaða sviðsins og samfellu skólastiga
5. Upplýsingatækni er notuð til að efla samstarf heimila og starfsstaða og veita samfélaginu innsýn í öflugt skóla- og frístundastarf

Framsækin tækni í skóla- og frístundastarfi

Möguleikar upplýsingatækni eru nýttir til að virkja sköpunarkraft starfsmanna og barna og styðja við frumkvöðlastarf og nýsköpun.

1. Upplýsingatækniteymi sviðsins og upplýsingatæknideildar horfir til framtíðar og styður við val, markvissa innleiðingu og notkun nýrra lausna í skóla- og frístundastarfi
2. Frumkvöðlastarf, nýsköpun, stafræn verktækni og notkun Fab Lab Reykjavík er öflug.
3. Starfsstaðir í fararbroddi fá aukið svigrúm til að stýra upplýsingatæknimálum sínum í þeim tilgangi að þróa umhverfi og aðlaga náms- og kennsluhætti að framsæknu starfi
4. Þróunarsjóður styður við þróunar- og nýbreytniverkefni í upplýsingatækni

Framkvæmd stefnu

Uppbygging á markvissri og fjölbreyttri notkun upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi er langtímaverkefni sem huga þarf vel að. Hér að framan hafa verið settar fram í fimm flokkum áherslur um notkun upplýsingatækni sem gert er ráð fyrir að hægt sé að uppfylla í skrefum á þremur árum. Því þarf að forgangsraða áherslur út frá mikilvægi og kostnaði. Æskilegt er að hópur hagsmunaaðila komi að þessari vinnu og frekari útfærslu áherslupáttanna.

Lokaorð

Hér hafa verið settar fram áherslur um notkun upplýsingatækni sem eru mikilvægar til að skóla- og frístundastarf í borginni nái að aðlagast að nýjum veruleika, nýjum möguleikum og nýjum áskorunum. Áherslunum er ætlað að stuðla að mikilvægum umbótum sem efla markvissa og fjölbreytta notkun upplýsingatækni sem verkfæris í námi, starfi og leik, efla þekkingu, bæta starfsumhverfi og veita innsýn í framsækið og leiðandi skóla- og frístundastarf í borginni.

Árangursrík notkun tækni í menntun snýst ekki í aðalatriðum um tækin og tímann sem þau eru notuð eða rétta hugbúnaðinn og besta stafræna efnið. Lykilatriði til að ná árangri er að þekking starfsmanna á náms- og kennslufræði, möguleikum tækninnar og inntaki skóla- og frístundastarfs nýtist til þess að börn og ungmenni hafi jöfn tækifæri til að rækta hæfileika sína, vaxa og blómstra í námi, starfi og fjölbreyttum verkefnum framtíðar.